

УДК 336.22:338.124.4(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.213.167-174>

Сарана Л.А.

кандидат економічних наук

Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова»

Sarana Lesya

PhD. in Economic Sc.

Private Higher Education Institution «Rauf Ablyazov East European University»

<https://orcid.org/0000-0003-0987-0064>

АДАПТИВНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ УКРАЇНИ

У статті досліджено адаптивність податкової системи України як важливого чинника забезпечення економічної резильєнтності держави в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності. Обґрунтовано сутність адаптивності податкової системи на основі сукупності взаємопов'язаних критеріїв – гнучкості, стабільності, швидкості реагування, цифровізації. Розглянуто теоретичні підходи до трактування економічної резильєнтності та її зв'язок із фіскальною стійкістю держави. Проаналізовано динаміку податкових надходжень України у 2021–2024 рр., що дозволило виявити тенденції адаптації податкової системи до кризових умов та структурних змін в економіці. Особливу увагу приділено оцінюванню податкової еластичності як індикатора чутливості податкових надходжень до змін макроекономічного середовища. Визначено, що підвищення податкової еластичності та ефективності фіскального адміністрування сприяє зміцненню фінансової стійкості держави. Запропоновано напрями підвищення адаптивності податкової системи, що включають удосконалення прогнозування податкових надходжень, забезпечення гнучкості податкового регулювання, цифровізацію адміністрування та впровадження ризик-орієнтованого підходу. Зроблено висновок, що адаптивність податкової системи є базовою передумовою формування економічної резильєнтності України.

Ключові слова: податкова система, адаптивність, податкова еластичність, економічна резильєнтність, воєнний стан, макроекономічна нестабільність.

TAX SYSTEM ADAPTABILITY AS A FACTOR OF ECONOMIC RESILIENCE OF UKRAINE

The article explores the adaptability of Ukraine's tax system as a crucial factor in safeguarding the state's economic resilience under martial law and macroeconomic instability. It aims to substantiate the theoretical foundations and provide practical recommendations for enhancing tax system adaptability in order to strengthen fiscal stability and reinforce its role in supporting economic resilience. The study reviews scientific literature on tax policy and fiscal sustainability, emphasizing the lack of comprehensive research on integrated assessments of tax elasticity as an indicator of system adaptability in times of crisis. Key components of tax system adaptability are examined, including regulatory flexibility, revenue stability, responsiveness to economic fluctuations, digitalization of tax administration, and tax elasticity. Particular attention is devoted to tax elasticity as an analytical tool for evaluating the responsiveness of tax revenues to changes in macroeconomic indicators such as GDP, inflation, and overall economic activity. The article also addresses the challenges of tax system performance under wartime conditions: structural economic shifts, heightened fiscal risks, and evolving tax administration mechanisms and proposes solutions through improved regulatory frameworks and digital instruments. The analytical framework of the study encompasses: theoretical approaches to adaptability, assessment of tax revenue dynamics, calculation and interpretation of tax elasticity, and evaluation of fiscal policy effectiveness. Reliable fiscal data and macroeconomic indicators are essential for this analysis, which is conducted through systematic comparisons of tax revenues and economic performance metrics. The importance of tax system adaptability within modern fiscal governance and macroeconomic stability frameworks is underscored. The article highlights the interconnection between tax system adaptability, economic resilience, and fiscal sustainability, emphasizing the role of tax policy in maintaining public finance stability during crises. In assessing tax elasticity and revenue dynamics, robust statistical support is required, implemented through successive stages of data collection, verification, analysis, and interpretation. Finally, the article identifies key directions for improving the adaptability of

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Сарана Л.А., 2026

Ukraine's tax system: strengthening forecasting mechanisms for tax revenues, increasing the flexibility of tax policy instruments, advancing the digital transformation of tax administration, adopting risk-based regulatory approaches, and enhancing analytical decision-making tools in fiscal management.

Keywords: tax system, adaptability, tax elasticity, economic resilience, martial law, macroeconomic instability

JEL classification: H20, H30, E62, O23.

Постановка проблеми. В сучасних умовах макро-економічної нестабільності та викликів воєнного стану особливого значення набуває забезпечення стійкості податкової системи України та здатність податкових інститутів оперативно реагувати на зміни економічного середовища. Наслідки повномасштабної війни спричинили ряд проблем для розвитку вітчизняної економіки, зокрема: скорочення економічної активності, структурні зміни виробничих процесів, зростання дефіциту державного бюджету, посилення ризиків фіскального характеру, що значною мірою актуалізують питання ефективного функціонування податкової системи як вагомого фактору економічної резильєнтності держави. В складних економічних умовах податкова система повинна створювати сприятливі умови для підтримки бізнесу, зростання економічної активності та, одночасно, забезпечувати стабільність податкових надходжень до державного бюджету з метою відновлення національної економіки.

Крім того, ефективність державної податкової політики впливає на здатність економіки долати кризові явища та швидко реагувати на зовнішні та внутрішні виклики. При цьому, гнучкість податкового регулювання, ефективність податкового адміністрування, високий рівень податкової еластичності, стабільність та безперервність податкових надходжень допомагають сформувати баланс між необхідністю стимулювання економічної активності та збереженням фіскальної достатності бюджету.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених проблемам податкового регулювання загалом та фіскальної стійкості зокрема, питання адаптивності податкової системи в контексті забезпечення економічної резильєнтності України залишаються недостатньо дослідженими, особливо враховуючи виклики воєнного часу. Особливої уваги потребує оцінка здатності податкової системи швидко реагувати на зміни економічного середовища, забезпечувати стабільність податкових надходжень до державного бюджету та сприяти післявоєнному відновленню України. Тому, дослідження теоретичних та практичних аспектів адаптивності податкової системи України є важливою науковою проблемою, вирішення якої має вагомий значення для забезпечення економічної резильєнтності України та формування фінансової стабільності вітчизняної економіки.

Гіпотезою дослідження є твердження про те, що саме адаптивність податкової системи є одним із важливих чинників забезпечення економічної резильєнтності держави, особливо в умовах кризових явищ та викликів воєнного стану. Передбачається, що оптимальне поєднання гнучкої податкової політики, ефективного податкового адміністрування, використання цифрових інструментів регулювання фіскальних процесів

та механізмів підтримки економічної активності сприятиме підвищенню стійкості податкових надходжень, зростанню економічної активності та формуванню необхідних передумов для відновлення економіки України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика забезпечення адаптивності податкової системи України, особливо в умовах нестабільності національної економіки, є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Питання формування фіскальної стійкості, забезпечення ефективності податкового адміністрування та пошуку гнучких механізмів податкового регулювання знайшли відображення у працях вітчизняних дослідників. Зокрема, Н. Шкроміда та Г. Лешук досліджують особливості функціонування податкової системи України в умовах воєнного стану, наголошуючи на важливості відповідності облікових систем і податкового адміністрування до сучасних тенденцій соціально-економічного розвитку [1]. Автори наголошують, що рівень гнучкості податкової системи, використання інструментів цифровізації та стабільність податкових надходжень визначають ефективність податкової системи в кризових умовах. Питання трансформації податкової політики в умовах воєнного стану розглядають у власних дослідженнях К. Карачарова та О. Зарубін, визначають головні напрями забезпечення фіскальної стійкості держави [2]. Науковці акцентують увагу на необхідності ефективного поєднання стимулювальної та фіскальної функцій податкової політики, та наголошують на необхідності оперативного реагування податкової системи на динаміку економічних процесів. Водночас, І. Панасейко, Н. Архирейська та М. Панасейко обґрунтовують актуальність удосконалення податкової політики України на основі використання адаптивних механізмів фіскального регулювання [3]. За твердженням авторів модернізація податкової системи за принципами гнучкості, прогнозованості та збалансованості фіскальної політики має стати основою для забезпечення економічної резильєнтності держави. На нашу думку, в сучасному науковому дискурсі поняття економічної резильєнтності, як здатності економічної системи не лише протидіяти зовнішнім та внутрішнім шокам, а й адаптуватися до них та відновлювати траєкторію економічного розвитку, стає все більш популярним. А податкова система, при цьому, стає основою економічної безпеки держави, а не лише інструментом формування доходів державного бюджету. Так, І. Назаркевич підкреслює, що економічна резильєнтність значно залежить від рівня цифровізації у сфері державного управління фінансами [4]. Автор наголошує, що використання цифрових інструментів підвищує прозорість податкового адміністрування, оперативність управлінських рішень і формує здатність економічної системи до

ефективної адаптації в кризових умовах. Крім того, О. Сластьоненко та А. Тістечок обґрунтовують, що стабільність податкових надходжень до державного бюджету є важливим елементом в системі поєднання податкової політики та економічної безпеки держави [5]. В контексті формування сучасних підходів до адаптивного фіскального регулювання важливо враховувати результати дослідження інституційних та міжнародних аспектів податкової політики. Так, Д. Олексієнко досліджує особливості запровадження міжнародних принципів фінансової політики в ході трансформації українського податкового законодавства, відповідно до європейських стандартів [6]. Автори Л. Федоришина та Я. Алескерова висвітлюють сучасні тенденції податкового регулювання в Україні, з огляду на процеси адаптації до міжнародних практик [7]. Крім того, питання запровадження ефективних податкових реформ як відповідь на потребу в адаптивних податкових механізмах є основою для досліджень зарубіжних науковців [8].

Особливу роль в дослідженнях питань функціонування сучасної податкової системи України відіграють наукові праці, що висвітлюють зміни в податковій політиці в умовах ризиків воєнного стану. При цьому одні акцентують увагу на інструментах податкового адміністрування для забезпечення безперервності фінансових надходжень до державного бюджету, а інші – на механізмах протидії втратам доходів бюджету. Наприклад, Л. Маршук та Д. Пасічник визначають необхідність адаптації податкових механізмів до різких змін економічного середовища на основі виявлення проблем та викликів процесу оподаткування підприємств в умовах воєнного стану [9]. Автори Л. Захаркіна та В. Маслов наголошують на важливості посилення податкового контролю, зокрема через сучасні виклики контролю трансферного ціноутворення та появу нових схем ухилення від оподаткування [10].

В той же час, попри значний науковий доробок у сфері податкової політики та податкової системи України, недостатньо висвітленими є їх роль у забезпеченні економічної резильєнтності держави, особливо в умовах сучасних викликів воєнного стану. Окремої уваги потребує оцінка взаємозв'язку між податковою еластичністю, стабільністю податкових надходжень державного бюджету та властивістю податкової системи забезпечувати фінансову стійкість національної економіки.

Мета статті – обґрунтування теоретичних засад адаптивності податкової системи України та розробка практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної резильєнтності держави на основі використання ефективних механізмів податкового регулювання в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності. Досягнення поставленої мети потребує систематизації теоретичних та прикладних засад адаптивності податкової системи України з урахуванням сучасних викликів воєнного стану; визначення ключових критеріїв та ознак її функціонування; оцінки динаміки податкових надходжень і податкової еластичності; обґрунтування напрямів оптимізації фіскального

адміністрування з метою забезпечення фінансової стійкості держави.

Методи дослідження. У ході дослідження використано методи аналізу та синтезу (для систематизації наукових підходів до визначення адаптивності податкової системи та економічної резильєнтності), методи порівняння і статистичного аналізу (для дослідження динаміки податкових надходжень та валового внутрішнього продукту), методи структурно-логічного узагальнення (для визначення критеріїв адаптивності податкової системи та формування напрямів її вдосконалення), методи економічного оцінювання (для оцінки реакції податкової системи на зміни економічного середовища).

Виклад основних результатів дослідження. Однією з важливих передумов формування фінансової стійкості держави є адаптивність податкової системи, як її здатність оперативно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, одночасно виконуючи функції стимулювання економічної активності та фіскальною достатністю державного бюджету. Теоретичні основи адаптивності податкової системи визначають такі її властивості як гнучкість, стійкість та здатність до ефективних змін та розвитку. На нашу думку, найбільш вдале визначення адаптивності (в контексті економічно-соціального розвитку) надають В. Ячменьова та З. Османова. Автори визначають адаптивність як здатність системи змінювати параметри свого функціонування відповідно до впливу зовнішніх і внутрішніх чинників з метою забезпечення стабільності та ефективності розвитку [11, с. 346–348]. Доповнює дане визначення твердження Л. Барабаш про те, що сучасна податкова система повинна характеризуватися гнучкістю, здатністю до оперативного реагування на кризові явища та забезпеченням балансу між потребами бізнесу й фіскальною стійкістю держави [12, с. 112–114]. Сутнісне визначення адаптивності податкової системи можливе на основі сукупності взаємопов'язаних критеріїв та ознак, що характеризують здатність системи реагувати на кризові зміни економічного середовища (табл. 1).

До ключових критеріїв адаптивності податкової системи доцільно віднести гнучкість, стабільність, швидкість реагування, рівень цифровізації та податкову еластичність, що в поєднанні забезпечують підтримання фінансової стійкості та економічної резильєнтності держави.

Під економічною резильєнтністю держави у межах даного дослідження ми пропонуємо розуміти здатність національної економіки забезпечувати фінансову стійкість, підтримувати стабільність виробничого циклу, адаптувати механізми державного регулювання до кризових проявів. Одним із найбільш поширених трактувань економічної резильєнтності є підхід закордонних науковців, які визначають «economic resilience» як здатність економіки протистояти наслідкам зовнішніх шоків або відновлюватися після їх впливу за допомогою інструментів державної політики [13, с. 230–232]. Крім того, важливо зберігати потенціал для подальшого економічного зростання в ході подолання

наслідків кризових явищ [14, с. 28–30], а також швидко трансформувати механізми функціонування економічної системи та державного регулювання відповідно до нових викликів [15, с. 3–5]. Саме тому, адаптивність податкової системи формує підґрунтя для

забезпечення економічної резильєнтності, оскільки ефективно податкове регулювання визначає здатність держави оперативно реагувати на кризові виклики, одночасно стимулюючи економічну активність.

Таблиця 1

Ключові критерії та ознаки адаптивності податкової системи

Критерій адаптивності	Ознаки прояву	Вплив на забезпечення адаптивності податкової системи
Гнучкість	Оперативна зміна податкових ставок, пільг та механізмів регулювання	Забезпечує швидке пристосування податкової політики до кризових економічних умов
Стабільність	Безперервність податкових надходжень, прогнозованість податкового регулювання	Сприяє підтриманню фінансової стійкості держави та зниженню фіскальних ризиків
Швидкість реагування	Оперативність ухвалення та впровадження податкових рішень	Дозволяє мінімізувати негативний вплив економічних шоків на бюджетну систему
Цифровізація	Автоматизація адміністрування, використання цифрових сервісів та електронної звітності	Підвищує ефективність податкового контролю, прозорість та адаптивність системи
Податкова еластичність	Чутливість податкових надходжень до змін макроекономічних показників	Характеризує здатність податкової системи забезпечувати стабільність бюджетних надходжень в умовах економічних трансформацій

Джерело: сформовано автором.

Аналітичне дослідження динаміки податкових надходжень державного бюджету України є основою для визначення рівня адаптивності податкової системи в умовах сучасних викликів воєнного стану (табл. 2). Аналіз динаміки податкових надходжень до державного бюджету за основними видами податків дозволяє визначити зміни фіскальної бази держави в умовах воєнного стану та сформулювати висновки щодо

наявності ознак ефективної адаптивності податкової системи України. Важливо відзначити, що за підсумками 2022 р. спостерігалася неоднорідна динаміка податкових надходжень: зростання окремих податків супроводжувалося загальним тиском на фіскальну базу через скорочення економічної активності та порушення виробничо-логістичних ланцюгів з початком військових дій.

Таблиця 2

Ключові критерії та ознаки адаптивності податкової системи

Значення/рік	2021	2022	2023	2024*
Загальні податкові надходження	1 208,0	1 205,3	1 566,6	1 739,0
Податок на додану вартість (ПДВ)	491,4	505,2	624,1	703,0
Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)	304,9	365,3	521,3	612,0
Податок на прибуток	117,3	126,6	179,4	210,5
Акцизний податок	148,5	162,0	204,8	226,0

*- значення агреговані за звітами та подані як узгоджені підсумкові показники.

Джерело: сформовано автором на основі [16; 17; 18].

Попри вплив воєнних дій, зростання обсягів податкових надходжень у 2023–2024 рр. свідчить про адаптацію податкової системи до зовнішніх загроз. Крім того, важливу роль в такій динаміці відіграли структурні зміни в оподаткуванні (зростання надходжень ПДФО та військового збору у до бюджету, зміни ставок та бази оподаткування окремих категорій доходів, тимчасове запровадження та коригування податкових пільг для бізнесу), інфляційні процеси (різке зростання споживчих цін, девальвація гривні, що призвело до номінального збільшення надходжень від ПДВ та імпортерських операцій) та залучення додаткових інструментів податкового адміністрування (активне використання

електронних сервісів державної податкової служби, посилення моніторингу ризикових операцій, впровадження системи автоматичного відшкодування ПДВ, розширення механізмів контролю за трансфертним ціноутворенням та прозорістю фінансових розрахунків).

В даному контексті важливо визначити особливості податкової еластичності за видами надходжень, адже для різних категорій податків спостерігається різна чутливість до викликів економічного середовища. Так, для ПДВ характерною є висока залежність від інфляції та зростання імпорту, для ПДФО – від показників зайнятості та бюджетного фінансування, а для податку на прибуток – від показників економічної активності.

Вагому роль у формуванні податкової еластичності відіграють цифрові інструменти податкового адміністрування, що дозволяють краще адаптуватися до змін та викликів.

Оцінювання податкової еластичності набуває особливого значення в умовах макроекономічної нестабільності та складнощів воєнного стану, що визначається неоднорідною реакцією окремих видів податків на зміни економічного середовища. Разом з тим, слід відзначити, що в умовах прояву кризових явищ в

економіці податкова еластичність визначається також характером інституційних змін у податковому регулюванні, структурними зрушеннями в економіці, ефективністю механізмів фіскальної політики. Сучасні наукові дослідження підтверджують, що оцінка податкової еластичності дозволяє комплексно дослідити взаємозв'язок між динамікою ВВП та податковими надходженнями [19]. Визначення рівня адаптивності податкової системи базується на аналізі співвідношення динаміки податкових надходжень та ВВП (рис. 1).

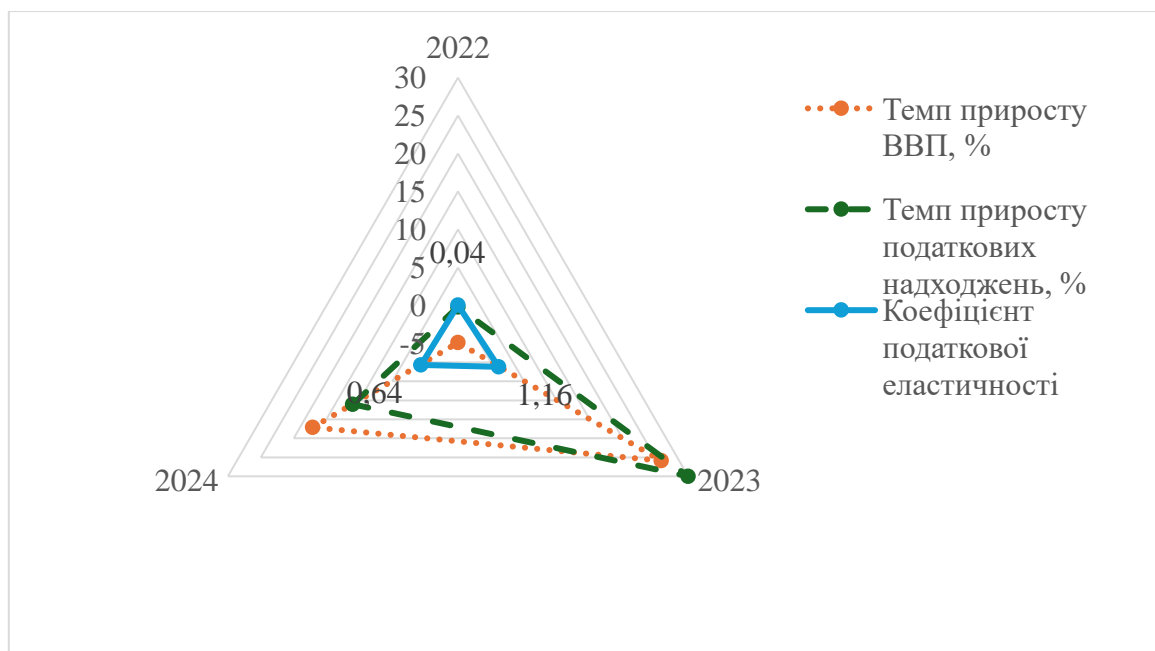

Рис. 1. Динаміка темпів приросту ВВП* (%), податкових надходжень (%) та коефіцієнту податкової еластичності.
Джерело: сформовано автором на основі власних розрахунків.

Розраховані показники податкової еластичності свідчать про нерівномірний характер реакції податкової системи на виклики зовнішнього середовища. Так, коефіцієнт податкової еластичності у 2022 р. (0,04) відображає різку реакцію національної економіки на негативні наслідки початку воєнних дій, що супроводжувалися відносною інерційністю податкових надходжень у короткостроковому періоді. Значення коефіцієнта 1,16 за підсумками 2023 р. свідчить про зростання чутливості податкової системи до відновлення економічної активності та структурних змін у формуванні дохідної частини бюджету. Проте слід враховувати ефект низької бази попереднього 2022 р., спричиненого скороченням темпів економічного зростання, стрімким зростанням рівня інфляції та посиленням механізмів податкового адміністрування з початком повномасштабної війни. Значення показника податкової еластичності за підсумками 2024 р. (0,64) можна пояснити певною стабілізацією, за якої темпи зростання податкових надходжень поступово вирівнювалися з динамікою ВВП. Отже, отримані результати підтверджують, що податкова еластичність виступає важливою характеристикою податкової системи, відображаючи її здатність реагувати на кризові виклики та зовнішні загрози.

Результати оцінювання податкової еластичності

свідчать про те, що рівень адаптивності системи оподаткування, особливо в умовах викликів воєнного стану та макроекономічної нестабільності, є важливою складовою механізму ефективного фіскального адміністрування. Водночас важливими постають питання вдосконалення регуляторних механізмів з метою стимулювання економічної активності, забезпечення стабільності бюджетних надходжень та підвищення рівня економічної резильєнтності держави. У зв'язку з цим серед ключових напрямів підвищення адаптивності системи оподаткування в умовах сучасних макроекономічних викликів доцільно виокремити наступні.

По-перше, вдосконалення механізмів прогнозування податкових надходжень, що дозволяє враховувати можливі зміни економічної кон'юнктури, рівня інфляції, динаміки ділової активності для своєчасного реагування на кризові явища та забезпечення стабільності бюджетної системи.

По-друге, забезпечення достатнього рівня гнучкості податкових ставок та механізмів оподаткування, зокрема шляхом тимчасового коригування ставок, використання цільових податкових пільг для підтримки пріоритетних секторів економіки.

По-третє, активізація використання цифрових інструментів податкового адміністрування (електронних сервісів, автоматизованих систем обробки податкової

інформації, електронного документообігу, аналітичних платформ та цифрових механізмів контролю) з метою мінімізації ризиків ухилення від оподаткування.

По-четверте, впровадження ризикоорієнтованого підходу до податкового регулювання та контролю, що передбачає концентрацію контрольних заходів на найбільш ризикових операціях і секторах економіки та сприяє детінізації економіки та підвищенню рівня податкової дисципліни.

Ефективна реалізація зазначених напрямів повинна забезпечити необхідний баланс між підтримкою бізнесу та збереженням фіскальної стійкості держави, особливо в умовах воєнного стану.

Висновки. Адаптивність податкової системи є однією з базових характеристик ефективного функціонування системи оподаткування в умовах воєнного стану та макроекономічної нестабільності. Ключовими критеріями адаптивності податкової системи виступають гнучкість, стабільність, швидкість реагування, рівень цифровізації та податкова еластичність, які у сукупності формують підґрунтя для забезпечення фінансової

стійкості та економічної резильєнтності держави. Дослідження показників податкової еластичності підтвердило нерівномірний характер реакції податкової системи на виклики економічного середовища та засвідчило високий рівень чутливості фіскальної системи до зміни рівня ділової активності та зовнішніх загроз. Підвищення адаптивності податкової системи України потребує комплексного удосконалення механізмів прогнозування податкових надходжень, забезпечення гнучкості податкового регулювання, активізації використання цифрових інструментів податкового адміністрування, впровадження ризикоорієнтованого підходу до податкового контролю.

Декларація щодо використання інструментів ШІ. Під час підготовки статті було використано інструменти штучного інтелекту (OpenAI, модель GPT-5.5; Microsoft Copilot) для уточнення формулювань та перекладу анотації англійською мовою. Наукові результати та висновки сформульовані автором самостійно. Автор несе повну відповідальність за науковість та зміст статті.

Список використаних джерел:

1. Шкроміда Н. Я., Лещук Г. В. Податкова система України в умовах воєнного стану: виклики для бізнесу та адаптація облікових систем. *Економіка та суспільство*. 2025. № 10. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-22>
2. Карачарова К., Зарубін О. Особливості оподаткування в умовах воєнного стану в Україні: виклики, трансформації та перспективи. *Інфраструктура ринку*. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32782/2617-5940.2.2025.5>
3. Панасейко І., Архирейська Н., Панасейко М. Вдосконалення податкової політики України в умовах макроекономічної нестабільності. *Економічний простір*. 2026. № 85. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-108>
4. Назаркевич І. Резильєнтність та цифрові інструменти фіскальної децентралізації в умовах воєнної та післявоєнної трансформації економіки. *Фінансовий простір*. 1(59). С. 254–266. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.1\(59\).2026.254265266](https://doi.org/10.30970/fp.1(59).2026.254265266)
5. Слатьоненко О., Тістечок А. (2022). Ефективне забезпечення економічної безпеки України шляхом удосконалення системи оподаткування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Т. 2, № 74. С. 336–342. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.47>
6. Олексієнко Д.В. Імплементация міжнародних принципів фінансової політики у трансформації українського податкового законодавства. *Економіка та держава*. 2022. № 3(52). С. 45–52. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3\(52\).275806](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275806)
7. Fedoryshyna L., Aleskerova, Y. Modern trends in tax regulation within the system of the financial policy of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2026. Vol. 12. Pp. 297–307. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2026-12-1-297-307>
8. Ferrari F., Laffitte S., Parenti M., Toubal F. Profit shifting and international tax reforms. 2025. URL: https://shs.hal.science/halshs-04940312/file/EUTO_WP11_Profit-Shifting-and-International-Tax-Reforms.pdf (дата звернення: 12.05.2026).
9. Маршук Л., Пасічник Д. Проблеми системи оподаткування підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-90>
10. Захаркіна М., Маслов В. Воєнні виклики контролю трансфертного ціноутворення: нові схеми ухилення від оподаткування. *Економіка і регіон*. 2025. № 2(97). С. 161–167. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2\(97\).3801](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2(97).3801)
11. Ячменьова В. М., Османова З. О. Сутність понять «адаптація» та «адаптивність». *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 684. С. 346–353.
12. Барабаш Л. Податкова система України: сучасні аспекти функціонування та напрями оптимізації. *Review of transport economics and management*. 2024. № 11(27). С. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2024/304090>
13. Briguglio L., Cordina G., Farrugia N., Vella S. Economic Vulnerability and Resilience: Concepts and Measurements. *Oxford Development Studies*. 2009. Vol. 37, Iss. 3. Pp. 229–247. DOI: <https://doi.org/10.1080/13600810903089893>

14. Simmie J., Martin R. The Economic Resilience of Regions: Towards an Evolutionary Approach. Cambridge Journal of Regions, Economy and Society. 2010. Vol. 3, Iss. 1. Pp. 27–43. DOI: <https://doi.org/10.1093/cjres/rsp029>
15. Martin R., Sunley P. On the Notion of Regional Economic Resilience: Conceptualization and Explanation. Journal of Economic Geography. 2015. Vol. 15, Iss. 1. Pp. 1–42. DOI: <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu015>
16. Міністерство фінансів України. Офіційний вебсайт. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2026).
17. Державна податкова служба України. Офіційний вебсайт. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2026).
18. Державна казначейська служба України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2026).
19. Жаворонок А. В. Фіскальний механізм регулювання економічного розвитку держави. Економічний простір. 2026. № 211. С. 16–23. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.211.16-23>
20. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: <https://statzvit.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2026).

References:

1. Shkromyda, N. Ya., & Leshchuk, H. V. (2025). Podatkova systema Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: vyklyky dlia biznesu ta adaptatsiia oblikovykh system [Tax system of Ukraine under martial law: challenges for business and adaptation of accounting systems]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (10). <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-22> [in Ukrainian].
2. Karacharova, K., & Zarubin, O. (2025). Osoblyvosti opodatkovannia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: vyklyky, transformatsii ta perspektyvy [Taxation features under martial law in Ukraine: challenges, transformations and prospects]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, (2). <https://doi.org/10.32782/2617-5940.2.2025.5> [in Ukrainian].
3. Panaseiko, I., Arkhireiska, N., & Panaseiko, M. (2026). Vdoskonalennia podatkovoï polityky Ukrainy v umovakh makroekonomichnoi nestabilnosti [Improvement of Ukraine’s tax policy under macroeconomic instability]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, (85). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-108> [in Ukrainian].
4. Nazarkevych, I. (2026). Rezylientsnist ta tsyfrovi instrumenty fiskalnoi detsentralizatsii v umovakh voiennoi ta pislivoiennoi transformatsii ekonomiky [Resilience and digital tools of fiscal decentralization under wartime and post-war economic transformation]. *Finansovyi prostir – Financial Space*, 1(59), 254–266. [https://doi.org/10.30970/fp.1\(59\).2026.254265266](https://doi.org/10.30970/fp.1(59).2026.254265266) [in Ukrainian].
5. Slastionenko, O., & Tistechok, A. (2022). Efektyvne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy shliakhom udoskonalennia systemy opodatkovannia [Effective ensuring of Ukraine’s economic security through improvement of the taxation system]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 2(74), 336–342. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.74.47> [in Ukrainian].
6. Oleksiienko, D.V. (2022). Implementatsiia mizhnarodnykh pryntsyviv finansovoi polityky u transformatsii ukrainskoho podatkovoï zakonodavstva [Implementation of international principles of financial policy in the transformation of Ukrainian tax legislation]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and Stat.*, 3(52), 45–52. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3\(52\).275806](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275806) [in Ukrainian].
7. Fedoryshyna, L., & Aleskerova, Y. (2026). Modern trends in tax regulation within the system of the financial policy of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, (12), 297–307. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2026-12-1-297-307>
8. Ferrari, F., Laffitte, S., Parenti, M., & Toubal, F. (2025). Profit shifting and international tax reforms. URL: https://shs.hal.science/halshs-04940312/file/EUTO_WP11_Profit-Shifting-and-International-Tax-Reforms.pdf (дата звернення: 12.05.2026).
9. Marshuk, L., & Pasichnyk, D. (2022). Problemy systemy opodatkovannia pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu [Problems of enterprise taxation system under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (44). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-90> [in Ukrainian].
10. Zakharkina, M., & Maslov, V. (2025). Voienni vyklyky kontroliu transfertnoho tsinoutvorennya: novi skhemy ukhlyennia vid opodatkovannia [Wartime challenges of transfer pricing control: new tax evasion schemes]. *Ekonomika i rehion – Economy and Region*. 2(97), 161–167. [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2\(97\).3801](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.2(97).3801) [in Ukrainian].
11. Yachmenova, V.M., & Osmanova, Z.O. (2010). Sutnist poniat «adaptatsiia» ta «adaptyvnist» [The essence of the concepts “adaptation” and “adaptability”]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha» – Bulletin of Lviv Polytechnic National University*, (684), 346–353 [in Ukrainian].
12. Briguglio, L., Cordina, G., & Farrugia, N., (2009). Vella, S. Economic Vulnerability and Resilience: Concepts and Measurements. *Oxford Development Studies*, 37(3), 229–247. <https://doi.org/10.1080/13600810903089893>
13. Simmie, J., & Martin, R. (2010). The Economic Resilience of Regions: Towards an Evolutionary Approach. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, (31), 27–43. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsp029>
14. Martin, R., & Sunley, P. (2015). On the Notion of Regional Economic Resilience: Conceptualization and

Explanation. *Journal of Economic Geography*, 15(1), 1–42. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu015>

15. Barabash, L. (2024). Podatkova systema Ukrainy: suchasni aspekty funktsionuvannia ta napriamy optymizatsii [Tax system of Ukraine: modern aspects of functioning and directions of optimization]. *Review of Transport Economics and Management*, 11(27), 45–56. <https://doi.org/10.15802/rtem2024/304090> [in Ukrainian].

16. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. <https://mof.gov.ua>

17. Derzhavna podatkova sluzhba Ukrainy [State Tax Service of Ukraine]. <https://tax.gov.ua>

18. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy [State Treasury Service of Ukraine]. <https://www.treasury.gov.ua>

19. Zhavoronok A.V. (2026). Fiskalni mekhanizm rehuliuвання ekonomichnoho rozvytku derzhavy [Fiscal mechanism of regulating the economic development of the state]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*, (211), 16–23. <https://doi.org/10.30838/EP.211.16-23> [in Ukrainian].

20. Derzhavna sluzhba statyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. <https://statzvit.ukrstat.gov.ua/>

Дата надходження статті: 21.04.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 14.05.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 08.06.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.